

**Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Jezierski**

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 19.04.2010.....

nr 2157 podpis... *Borusewicz*

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2010 r.

M. Włodarczyk
SECRET
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 21.04.10
nr 2705... podpis... *Włodarczyk*

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

KAP-0700-6/10

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z przekazaniem przez Pana Marszałka *Oświadczeniem złożonym przez Pana senatora Grzegorza Wojciechowskiego wspólnie z innymi senatorami na 51. posiedzeniu Senatu w dniu 26 marca 2010 r.* (pismo BPS/DSK-043-2625/10 z dnia 31 marca 2010 r.), uprzejmie informuję, że problematyka podziału środków z funduszy europejskich była przedmiotem kontroli NIK oraz zostanie objęta tematyką kontroli planowanych do przeprowadzenia w 2010 r.

Przyjęcie na lata 2007 – 2013 szesnastu regionalnych programów operacyjnych, oprócz pięciu programów funkcjonujących na poziomie krajowym, stanowi przykład znaczącej decentralizacji zarządzania procesami rozwojowymi. Takie rozwiązanie ma na celu identyfikowanie potrzeb na jak najniższym szczeblu tak, aby działania zawarte w regionalnych programach operacyjnych odpowiadały planom rozwoju każdego województwa z osobna. Samorządy województw otrzymały w związku z tym szerokie kompetencje związane z przygotowaniem i realizacją tych programów. To zarządy województw decydują o wyborze projektów, które zostaną objęte dofinansowaniem z funduszy unijnych.

Kontrole NIK wykazały, że o środki unijne w większości ubiegają się gminy bogatsze. To one są w stanie zatrudnić odpowiednio przygotowane kadry mogące poprawnie przygotować wnioski aplikacyjne i niezbędną dokumentację, bądź zlecić ich przygotowanie wyspecjalizowanym podmiotom. Gminy bogatsze mogą również zapewnić środki finansowe na pokrycie wkładu własnego, których brakuje uboższym gminom. Ponadto warunkiem szybkiego działania jest wykorzystanie narzędzi informatycznych, wspomagających wykonywanie

zadań poprzez usprawnienie procesu gromadzenia i analizowania informacji oraz przyspieszających obieg dokumentacji.

W 2007 r. została przeprowadzona kontrola koordynowana *zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem problematyki prefinansowania i współfinansowania projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej*¹, którą objęto 138 jednostek samorządu terytorialnego². Jednym z celów tej kontroli było zbadanie, czy jednostki samorządu terytorialnego posiadają zdolność finansową do aktywnego współuczestnictwa we wdrażaniu regionalnych programów operacyjnych poprzez udział w projektach realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej.

Kontrola wykazała, że w 92 gminach realizowano projekty współfinansowane środkami unijnymi, pozostałe (31) gminy nie realizowały takich projektów. Powodem był - jak wyjaśniono - brak odpowiednio przygotowanej kadry do prawidłowego opracowania wniosków o dofinansowanie, skomplikowane procedury, a w dwóch gminach brak możliwości zapewnienia środków finansowych na wkład własny jednostki w realizację projektu. Ustalono jednak, że znaczna część gmin, która realizowała projekty z udziałem środków UE, na pokrycie wkładu własnego lub na prefinansowanie wydatków unijnych, zaciągała kredyty lub pożyczki.

W większości skontrolowanych gmin stwierdzono nieskuteczność systemów zarządzania i kontroli, co świadczy o zwiększonym ryzyku powstawania nieprawidłowości przy realizacji przez gminy projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. W nielicznych przypadkach (dotyczy siedmiu gmin) stwierdzono nieprawidłowości finansowe związane z realizacją projektów współfinansowanych środkami z budżetu UE, w tym działania podjęte w trzech gminach, NIK oceniła jako niegospodarne. W pozostałych przypadkach skierowano trzy wystąpienia (dwa do właściwych wojewodów, jedno do marszałka województwa, wykonujących funkcję Instytucji Pośredniczących), w których Izba wnioskuje o ponowne rozliczenie finansowe projektów albo wstrzymanie dofinansowania.

W 2007 r. została również przeprowadzona kontrola *aktywności gmin województwa lubuskiego w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej*³, której celem było dokonanie oceny działalności gmin w zakresie pozyskiwania środków UE na zaspokajanie potrzeb rozwojowych wspólnoty samorządowej, w tym ustalenie czynników różnicujących poziom absorpcji funduszy europejskich przez gminy. Kontrola wykazała, że o pomoc finansową

---

¹ Informacja o wynikach kontroli zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem problematyki prefinansowania i współfinansowania projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej, Warszawa, kwiecień 2008, Nr ewid. 14/2008/P/07/007/KAP.

² Z tego: 123 gminy i 15 powiatów.

³ Informacja o wynikach kontroli aktywności gmin województwa lubuskiego w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej, Zielona Góra, kwiecień 2008, Nr ewid. 19/2008/P/07/167/LZG.

z funduszy europejskich starało się łącznie 78 gmin województwa lubuskiego (tj. 94%), z których 69 uzyskało dofinansowanie na realizację 186 projektów. W przypadku czterech gmin nie prowadzono działań w celu wykorzystania tego źródła na finansowanie zadań własnych, wbrew uchwałom rad gmin, które zobowiązały wójtów do korzystania ze środków unijnych na poprawę gminnej infrastruktury technicznej. Przyczyną pasywnej postawy wójtów było ich niechętnie nastawienie do pozyskiwania środków unijnych, wynikające z konieczności poznania i stosowania szczególnych zasad finansowania projektów, w tym złożonych procedur naboru i oceny wniosków. Bariery były także niechęć do podejmowania ryzyka poniesienia wydatków związanych z przygotowaniem projektów, przy braku gwarancji otrzymania środków na ich realizację oraz obawa przed zadłużeniem gminy w celu pozyskania środków na udział własny w ich finansowaniu. W przypadku dwóch gmin, większość złożonych przez nie wniosków nie uzyskała dofinansowania na skutek nienależytego przygotowania dokumentacji.

W 2009 r. przeprowadzono kontrolę doraźną dotyczącą *procesu wyboru oraz stanu przygotowania do realizacji indywidualnych projektów kluczowych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych* w dwóch Instytucjach Zarządzających RPO (urzędach marszałkowskich) oraz w jednej Instytucji Pośredniczącej II stopnia. Jednym z celów tej kontroli była ocena procesu wyboru przez zarządy województw (Instytucje Zarządzające RPO) projektów indywidualnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych oraz działań zarządów województw wspierających beneficjentów (w tym gminy) w pełnym przygotowaniu projektów indywidualnych do realizacji.

Kontrola wykazała, że jedna Instytucja Zarządzająca RPO przyjęła procedury i kryteria wyboru indywidualnych projektów kluczowych, jednakże faktyczne działania były niezgodne z tymi procedurami. Dokonano wyboru dwóch projektów, które nie zostały poddane ocenie (jeden projekt wskazany przez Sejmik Województwa, drugi – przez Ministra Skarbu Państwa), wybrano również projekty, które znalazły się na dalszych miejscach listy rankingowej, pominięto zaś te które uzyskały wyższą ocenę punktową.

Druga objęta kontrolą Instytucja Zarządzająca dokonała wyboru indywidualnych projektów kluczowych, nie dokumentując w żaden sposób oceny zgłoszonych propozycji projektów przez jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty. Jediną dokumentacją dotyczącą tych spraw jest uchwała zarządu województwa w sprawie wyboru indywidualnych projektów kluczowych. W protokole posiedzenia zarządu, na którym podjęto uchwałę, zamieszczono wyłącznie krótką wzmiankę o wyborze tych projektów.

Marszałkowie Województw wyjaśnili, że zgodnie z *ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*⁴ (art. 28 ust. 1) projekty indywidualne – o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu, wskazywane są przez instytucję zarządzającą, w przypadku Regionalnego Programu Operacyjnego – przez zarządy województw.

W obu objętych kontrolą jednostkach nie udzielono pomocy beneficjentom w przygotowaniu do realizacji indywidualnych projektów kluczowych. Jak wyjaśniono, beneficjenci nie zgłaszali takiej potrzeby.

W 2010 r. zostanie przeprowadzona kontrola koordynowana w ośmiu urzędach marszałkowskich dotycząca *wyboru oraz realizacji indywidualnych projektów kluczowych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych* oraz u 16 beneficjentów. Celem kontroli będzie dokonanie oceny, czy Instytucje Zarządzające Regionalnymi Programami Operacyjnymi (zarządy województw) właściwie zarządzają systemem realizacji indywidualnych projektów kluczowych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, w tym czy prawidłowo dokonują wyboru projektów indywidualnych do dofinansowania.

W trakcie kontroli zostanie przeprowadzone badanie ankietowe wśród gmin, które zgłosiły propozycje projektów kluczowych, a których propozycje nie zostały wybrane przez zarządy województw. Celem badania ankietowego będzie poznanie przyczyn odrzucenia propozycji projektów zgłoszonych przez gminy (w ocenie tych gmin).

Ponadto w 2010 r. przewidywane jest przeprowadzenie we wszystkich urzędach marszałkowskich kontroli koordynowanej dotyczącej *realizacji przez zarządy województw zadań instytucji zarządzających dla Regionalnych Programów Operacyjnych*. Celem kontroli będzie dokonanie oceny, czy zarządy województw prawidłowo wykonują zadania Instytucji Zarządzających RPO oraz czy podejmowane działania są skuteczne dla zapewnienia sprawnego i prawidłowego wykorzystania środków z budżetu Unii Europejskiej. Kontrolą zostanie objęty również proces wyboru do dofinansowania projektów w trybie konkursu oraz projektów systemowych.

Deklaruję, że o wynikach kontroli zaplanowanych na 2010 r. zostanie Pan Marszałek poinformowany w możliwie najkrótszym terminie, po zakończeniu czynności kontrolnych w jednostkach.

Z wyrazami szacunku

---

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.